

Norges Kommunerevisorforbund
Postboks 1417 Vika

0115 OSLO

Deres ref

Vår ref
06/450-4 SDA

Dato
30.08.2007

Spørsmål knyttet til selskapskontroll i kommunene

Vi viser til brev av 2. november 2006 og 9. mars 2007.

Vi beklager at det har tatt lang tid å behandle saken.

Det er stilt en rekke ulike spørsmål knyttet til regelverket om selskapskontroll. For oversiktens skyld har vi i nedenfor nummerert våre kommentarer knyttet til de ulike problemstillingene som er reist. Det er tilstrebet at nummereringen skal samsvare med den rekkefølge spørsmålene er stilt i Deres brev.

1. Etter departementets oppfatning er det ikke er ment å skulle være noen realitetsforskjell mellom uttrykkene "kommunens interesser" (kommuneloven § 77/kontrollutvalgskriften § 13) og "kommunens eierinteresser" (skriften § 14).
2. Kommunens ansvar og rettigheter som eier av selskaper vil være regulert av det lovverk som gjelder vedkommende selskapsform. For andre selskaper enn de som er omfattet av den utvidede innsynsrett etter kommuneloven § 80, vil kommunen stå i samme posisjon som en hvilken som helst annen eier når det gjelder muligheten til å føre kontroll med sine eierinteresser. Eventuell selskapskontroll i forbindelse med slike selskaper må tilpasses dette.
3. Revisjonsforskriften § 2 fastsetter at det skal velges én revisor for revisjon av kommunens regnskap. Revisjon av foretaks årsregnskap kan foretas av annen

revisor enn den som er valgt for revisjon av kommunens årsregnskap. Der en interkommunal revisjonsenhet eller et revisjonsselskap er valgt, skal det utpekes en ansvarlig revisor for hvert oppdrag (oppdragsansvarlig revisor). I merknadene til paragrafen uttaler departementet bl.a.:

”Når loven § 78 nr. 4 omtaler valg av revisor, vil det således ikke være nødvendig å utpeke en bestemt fysisk person, det er tilstrekkelig at kommunen/fylkeskommunen velger en interkommunal revisjonsenhet eller et revisjonsselskap. Denne enheten – eller selskapet – vil da være kommunen/fylkeskommunens (eventuelt det kommunale/fylkeskommunale foretakets) valgte revisor i lovens og denne forskriftens forstand.

Av bestemmelsen i forskriftens annet ledd fremgår at der en interkommunal enhet eller revisjonsselskap er valgt, skal det for hvert enkelt oppdrag utpekes en oppdragsansvarlig revisor. Revisjonsenheten/selskapet avgjør selv hvem som skal være oppdragsansvarlig revisor. Det er verken plikt eller adgang for kommunen/fylkeskommunen til å utpeke en oppdragsansvarlig revisor i et slikt tilfelle.

Hvem som vedkommende revisjonsenhet/-selskap utpeker som oppdragsansvarlig revisor, og dermed den som undertegner revisjonsberetninger eller forvaltningsrevisjonsrapporter, (jf. kap. 3) vil således være et internt anliggende i revisjonsenheten. Den oppdragsansvarlige revisor vil representere selskapet/den interkommunale enheten overfor kommunen/fylkeskommunen. Den valgte revisor – dvs. selskapet/den interkommunale enheten – vil være ansvarlig for oppdragets utførelse.”

Selskapskontroll er en oppgave som ligger utenfor revisors oppgaver i forbindelse med revisjon av kommunens (eller et kommunalt foretaks) årsregnskap. Det fremgår av forskriften om kontrollutvalg § 13 tredje ledd at ”kontrollutvalget avgjør selv hvem som på dets vegne skal gjennomføre selskapskontroll”. I merknadene til bestemmelsen fremgår at oppdrag til å gjennomføre selskapskontroll kan gis til ”(d)en som har innsynsrett etter kommuneloven § 80” – i tillegg til at oppgaven gjennomføres av kontrollutvalgets sekretariat. Vår oppfatning er at den mest naturlige forståelsen av lovbestemmelsene sammenholdt med forskriften, er at oppdrag til å gjennomføre selskapskontroll kan gis til den som iht. til det ovenstående er valgt som ”kommunens revisor” – og at innsynsretten i praksis gjennomføres av den som har oppdragsansvaret for gjennomføringen av kontrollen. Hvem som er oppdragsansvarlig vil på samme måte som for regnskapsrevisjon avgjøres av hvem revisjonsenheten utpeker.

4. Departementet vil understreke betydningen av en bevisst og gjennomtenkt tilnærming til selskapskontrollen. Kontrollen med selskaper bør ikke gjennomføres tilfeldig og fragmentarisk, men ut fra en gjennomtenkt, bevisst og målrettet tilnærming. En lite planmessig og ad hoc-preget tilnærming til selskapskontrollen kan særlig være problematisk i selskaper hvor det er flere kommuner som er eiere. I slike selskaper vil en planmessig tilnærming derfor være særlig viktig.

Men også i forhold til selskaper med én kommune som eier er det grunn til å understreke betydningen av en planmessig tilnærming. Dette vil etter vårt syn blant annet innebære at det bør utvises varsomhet med å kreve informasjon fra selskapet utavhengig av slik plan.

Det er i Deres brev reist spørsmål om kommunens revisor kan kreve informasjon fra, og foreta undersøkelser i selskaper uten at dette er ledd i den planlagte selskapskontrollen. Vår vurdering er at dette bør begrenses til det innsyn som er nødvendig for å danne grunnlag for utarbeiding av planen for selskapskontroll. En omfattende informasjonsinnhenting og undersøkelser som går utover dette vil etter vår oppfatning stå i et anstrengt forhold til kravet om en planmessig tilnærming, og kan neppe sies å være i samsvar med forskriftens intensjon.

5. Når det gjelder bestemmelsen i lovens § 80 siste ledd om at kontrollutvalg og revisor har en lovfestet rett – men ikke plikt – til å være tilstede på generalforsamling og representantskapsmøter i selskapene, antar vi at denne retten kan utøves uavhengig av vedtatt plan for selskapskontroll. Utøvelsen av møteretten vil være lite inngripende og innebære liten administrativ merbelastning for selskapet.
6. Kontrollutvalgsforskriften § 13 tredje ledd fastsetter at kontrollutvalget avgjør selv hvem som på dets vegne skal gjennomføre selskapskontroll. I merknadene til denne bestemmelsen uttaler departementet:

”Den som har innsynsrett etter kommuneloven § 80, kan gis i oppdrag å gjennomføre selskapskontroll. Ettersom eierskapskontroll, jf. § 14 første ledd, ikke vil utgjøre forvaltningsrevisjon, kan slik kontroll utføres av for eksempel kontrollutvalgets sekretariat.”

Departementets oppfatning er at når kontrollutvalget er gitt innsynsrett, må den utøves av kontrollutvalget som organ, i praksis gjennom utvalgets operative ledd – sekretariatet. Vår oppfatning er at det er tvilsomt om kontrollutvalget står fritt til å legge denne retten til den det måtte ønske. Jf. også våre kommentarer i pkt. 3 ovenfor, siste avsnitt.

7. Etter departementets syn er det lite praktisk – men neppe i strid med regelverket – at revisor med innsynsrett skal utøve denne, dersom det er tillagt en annen å foreta undersøkelser. Bakgrunnen for at vi ser dette som en lite praktisk problemstilling framgår for så vidt av kommentarene i pkt. 3. Dersom selskapskontrollen for eksempel er tillagt kontrollutvalgets sekretariat – eller én bestemt av kommunens revisorer - vil det neppe være særlig praktisk behov for andre å innhente informasjon og gjøre undersøkelser i selskaper hvor denne ikke har fått i oppdrag å utføre selskapskontroll.

8. Aksjeloven § 6-35 første ledd fastsetter at det i selskaper med flere enn 200 ansatte skal velges en bedriftsforsamling. Samme paragrafs tredje ledd gir videre anvisning på at det kan bestemmes i selskapets vedtekter at selskapet skal ha bedriftsforsamling, selv om dette ikke er påbudt. Bedriftsforsamling etter aksjelovens bestemmelser vil trolig omfattes av uttrykket "andre organer" i kommuneloven § 80 tredje ledd.

Med hilsen

Jostein Selle (e.f.)
seniorrådgiver

Steinar Dalbakk
rådgiver